

СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЕКОНОМІЧНИХ РЕСУРСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ананська М.О.

Особливості організації обліку та внутрішнього аудиту ПДВ у період дії перехідних положень до Податкового Кодексу України

Кожний вид податків має свої специфічні риси та функціональне призначення і посідає окреме місце в податковій системі.

За формою оподаткування всі податки поділяються на дві групи: прями й непрямі.

Непрямі податки включають у ціни товарів, робіт, послуг які реалізуються або надаються. Ці податки є ціноутворюючим елементом і можуть суттєво впливати на загальний рівень цін [1].

Податок на додану вартість (ПДВ) домінує серед непрямих податків, що надходять до бюджету. ПДВ - це непрямий податок на додану вартість, який створюється на всіх стадіях виробництва, включається у вартість товару і повністю оплачується кінцевим споживачем товару. ПДВ це форма вилучення до бюджету частини зростання вартості, яка створюється на всіх стадіях виробництва товарів, робіт, послуг і вноситься до бюджету у міру їх реалізації.

Податкове зобов'язання - це сума податку, отримана платником податку в звітному податковому періоді. Податковий кредит - це сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду [1].

З 1.01.2011 в Україні почали поступово впроваджувати новий Податковий Кодекс України, який буде регламентувати всю податкову систему. До 1.04.2011 облік, нарахування та сплата непрямих податків залишились без змін, але згідно Наказу ДПАУ від 25.01.2011 № 41, з другого кварталу 2011 року вступили в силу перехідні положення згідно яким затверджені нові форми та порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість [2].

У перехідний період до Податкового Кодексу України у умовах постійної зміни законодавства, важливо дотримуватися норм діючого законодавства та приділяти увагу правильності розрахунку та обліку непрямих податків, особливо ПДВ. Тому особливого значення набуває проведення внутрішнього аудиту операцій з ПДВ.

Треба відмітити, що на відміну від податку на прибуток, при обчисленні ПДВ, в умовах дії перехідних положень, зберігається привило першої події.

Податковий кредит (ПК) виникає на підприємстві під час отримання матеріальних цінностей. На практиці можливі 2 події: отримання матеріальних цінностей від постачальників на умовах попередньої оплати та отримання матеріальних цінностей без попередньої оплати. Порядок відображення ПК приведено на рис. 1.

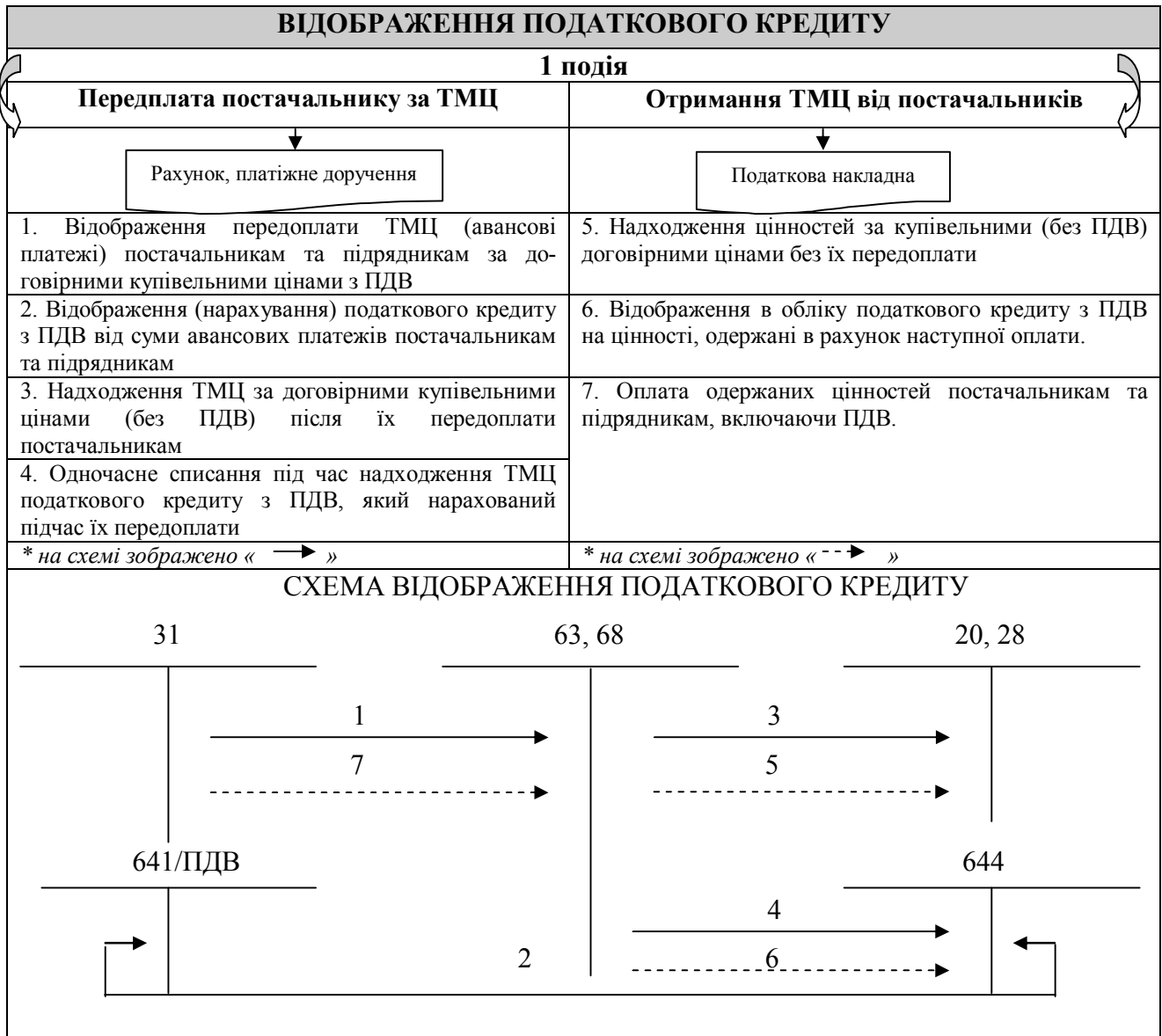

Рисунок 1 – Порядок відображення податкового кредиту з ПДВ

Під час перерахування передплати у платіжному дорученні у обов'язковому порядку вказується, що здійснюється передплата, в т.ч. сума ПДВ [2].

Треба відмітити, що згідно п.3 Інструкції ПК повинен відображатися під час бухгалтерської обробки платіжних документів записом: Дт 641 (ПДВ) - Кт 31. За підсумком цих записів за звітний місяць треба скласти додатковий запис на відображення в обліку нарахування податкового кредиту з ПДВ: Дт 63 (68) Кт 644. [4]

Але таке відображення в обліку оплати ТМЦ не раціональне, бо викликає ускладнення в облікових записах з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Методологічно вірним, раціональним та сприяє спрощенню бухгалтерського обліку здійснення вказаних вище записів з оплати цінностей як у порядку авансових платежів, так і наступної оплати в однаковому порядку приведеному на рис. 1.

Відображення ПК при придбанні необоротних активів та послуг (робіт) здійснюється за приведеною вище схемою з використанням рахунку 15 та рахунків витрат.

Податкове зобов'язання (ПЗ) виникає на підприємстві під час реалізації матеріальних цінностей. На практиці можливі 2 події: реалізація матеріальних цінностей покупцям на умовах попередньої оплати та реалізації матеріальних цінностей без попередньої оплати. Порядок відображення ПЗ приведено на рис. 2. Такий порядок відображення ПЗ регламентований п. 2 Інструкції з бухгалтерського обліку ПДВ [4].

Рисунок 2 – Порядок відображення податкового зобов'язання з ПДВ

Виникнення податкових зобов'язань з ПДВ від сум передплат, отриманих від покупців, відображається в обліку, як показано в п. 1-4, а ТМЦ, відвантажені без передплат, — як показано в п. 5-8, рис. 2. При цьому податкові зобов'язання від суми реалізованих, але попередньо не оплачених цінностей та цінностей, відпущених за готівкові грошові кошти, відносяться на кредит субрахунку 641 (Дт 70 - Кт 641 (ПДВ)).

У тому випадку, коли відвантажені й реалізовані виробничі запаси та інші оборотні активи, записи в синтетичному обліку здійснюються також за наведеною вище загальною схемою бухгалтерського обліку відвантаження і реалізації цінностей з використанням рахунків 20 та ін., 71 та 94.

Використання приведених схем раціонального порядку записів при відображенні ПК та ПЗ під час виникнення однієї з подій дасть можливість уникнути помилок при відображенні в обліку та розрахунку ПДВ що підлягає оплаті в бюджет.

Постійний внутрішній контроль за допомогою запропонованих схем організації обліку та внутрішнього аудиту ПДВ допоможе запобігти штрафних санкцій. Крім того дотримання раціонального порядку записів при надходженні та реалізації ТМЦ на рахунках 63, 68, 36 та ін. посилить контроль за цими розрахунками.

Література:

1. Податковий Кодекс України
2. Газета «Все о бухгалтерском учете». Спецпроект «О Налоговом Кодексе» Переходные операции, ч.1. практика. - № 38 от 22.04.2011.
3. Наказ ДНАУ «Про затвердження форм та порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість від 25.01.2011 №41 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16.02.2011 р. за №197/18935).
4. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість. Затв. нак.№141 від 01.07.1997 зі змінами та доповненнями.

Балан А.А., Партика М.Р.

Напрями реалізації особистого життєвого вибору та побудови професійної кар'єри студента спеціальності «облік і аудит»

Одне з перших важливих рішень людина приймає стосовно майбутньої професії. Ряд абітурієнтів приймають відповідне рішення спираючись на досвід батьків, і їх більшість. Хтось обирає майбутню професію за критерієм «модності». Проте, є ті люди хто прислухається до своїх прагнень.

Серед опитаних студентів першокурсників та абітурієнтів, які прагнуть вступити до вищого навчального закладу (ВУЗу) на спеціальність «облік і аудит» на запитання щодо їх очікувань від обраного напрямку професійного напрямку відповідають так – «Отримати знання, можливість їх використовувати, знайти роботу, здатну фінансово забезпечити родину, отримання можливості активно просуватись кар'єрними сходами».

Як бачимо, сучасний студент першокурсник є доволі амбітною особистістю, прагнучою отримати знання та навички щодо їх використання.

Метою дослідження є визначення можливостей випускника ВУЗу займати гідну посаду в рамках обраної спеціальності або займатись аудиторською діяльністю, як одним з перспективних напрямів підприємницької діяльності в сфері обліку і аудиту.

Аудиторська діяльність в Україні є підприємницькою [1]. Успішність цієї діяльності залежить здебільшого від професіоналізму її суб'єктів і сьогодні є однією з перспективних напрямів роботи в сфері консалтингових послуг. Щоб отримати право займатись аудиторською діяльністю необхідно пройти подвійну сертифікацію: як суб'єкта підприємницької діяльності та як аудитора.

Згідно Закону України право на отримання сертифікату аудитора має особа з вищою економічною або юридичною освітою та безперервним стажем роботи не менше трьох років на посадах економіста, бухгалтера, контролера-ревізора, юриста тощо.

З метою реалізації поставлених завдань виконано аналіз існуючих пропозицій щодо наявності вакантних робочих місць.

Інформаційною базою дослідження є резюме здобувачів та пропозиції підприємств щодо наявних вакантних посад [2].

Встановлено, що більшість пропозицій вакантних посад в рамках спеціальності стосуються бухгалтерів, аудиторів, економістів, інспекторів податкових служб. Виконане дослідження дозволило дійти наступних висновків:

- Для таких професій, як аудитор, інспектор органу державного контролю обов'язковою умовою є наявність вищої освіти. Ця вимога роботодавців цілком обґрунтована, адже згідно Закону України «Про аудиторську діяльність», особа отримує сертифікат аудитора тільки за умови наявності вищої освіти економічного або юридичного напрямку та безперервного стажу роботи не менше трьох років. З огляду на те, що аналогічних вимог до бухгалтерів законодавчо не визначено, наявність стажу практичної роботи є бажаною але не обов'язковою і може бути компенсовано за рахунок інших професійних навичок здобувача.

- Ряд пропозицій про наявність вакантних посад бухгалтера звертали увагу на необхідність володіння спеціальними знаннями стосовно галузі, в якій веде фінансово-господарську діяльність підприємство.

- Значна кількість резюме здобувачів з багаторічним досвідом роботи звертали увагу на свої професійні якості з позиції готовності до постійного навчання та вдосконалення їх професійних здібностей.

- Конкурентоспроможність здобувача залежить від наявності додаткових навичок, таких як: володіння іноземними мовами, державною мовою, вміння працювати з офісною технікою, програмним забезпеченням тощо. Дана група навичок збільшує шанси здобувачів на отримання вигідної вакантної посади.

На етапі отримання освіти в сфері обліку і аудиту студент повинен розуміти, що знання – це не кількість вивчених конспектів, прочитаних підручників – це вміння швидко діяти, самостійно приймати рішення, використовуючи отриманий досвід на базі підготовки вищого учбового закладу. І вже на цьому етапі необхідно розуміти, що головним чинником впливу на рівень професіоналізму фахівця з обліку є готовність до постійного, системного, швидкого навчання. Проте, повертаючись до мети роботи, студенту вищого учбового закладу за спеціальністю «Облік і аудит» з першого дня навчання необхідно накопичувати теоретичний матеріал з поступовою його апробацією в рамках наукової студентської роботи, підготовки доповідей конференцій, курсових проектів, робіт, розрахунково-графічних робіт. На старших

курсах звертати увагу на пропозиції потенційних роботодавців з метою володіння оперативної інформації щодо ринку праці, приймати участь у ярмарках вакансій тощо, що зумовлює напрям подальшої роботи.

Література:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 № 3125-XII, у редакції Закону України від 14 вересня 2006 року N 140-V / <http://www.apu.com.ua/content.php?lang=ukr&c=page.php&id=1>.

2. Інтернет портал «Труд». Секція : Пошук роботи по Україні / <http://www.trud.gov.ua>.

Боднарюк С.О, к.е.н. Єпіфанова І.М.

Можливості вдосконалення управлінського обліку нафтогазодобувного комплексу України

Реформування відносин власності в Україні, яке зумовлено переходом економіки на ринкові принципи господарювання, вимагає розгляду питань, пов'язаних з бухгалтерським обліком, економічним аналізом і управлінням виробничими ресурсами

Нині жоден з економічних районів України не забезпечений власною нафтою і нафтопродуктами. В Україні добувається трохи більше 4 млн т. сирої нафти на рік, що складає 15-20% її щорічної потреби [1].

За цих умов актуальними є питання вдосконалення методики управління і організації обліку та аналізу господарської діяльності підприємств галузі з метою виявлення резервів підвищення рівня ефективності видобутку нафти та газу.

Проблеми управління і аналізу в структурних підрозділах нафтогазодобувних об'єднань знайшли відображення у працях таких авторів, як П.Н. Варина, В.А.Житкова, В.І. Єгорова.

Мета обліку затрат і калькулювання собівартості продукції полягає в своєчасному, повному і достовірному визначенні фактичних затрат, зв'язаних з виробництвом і збутом продукції, визначенні фактичної собівартості окремих видів і всієї продукції, контролі за використанням ресурсів і грошових коштів. Неперевершений поточний облік витрат в місцях виникнення затрат, виявлення можливих відхилень від встановлених норм, причин, винуватців цих відхилень повинен задовольнити потреби оперативного управління виробництвом.

Облік затрат на виробництво і калькування собівартості продукції має найбільшу специфіку в зв'язку з особливостями технології нафтового виробництва. Метою даної роботи є огляд сучасного стану нафтогазовидобувного комплексу України, дослідження найгостріших проблем галузі у сфері обліку та аналізу, вироблення і обґрунтування можливих варіантів подолання цих проблем.

Серед проблем обліку та управління витратами та інвестиціями нафтогазового комплексу можна виділити такі основні:

1.Планування використання і розподілення інвестицій між структурами підприємств нафтодобувного комплексу.

2. Управління дебіторською заборгованості (компанії погано контролюють своїх покупців).

3. Проблема включення та компенсації витрат на геологорозвідувальні роботи. У нафтодобувній промисловості ці витрати досягають 40 % усього обсягу інвестицій, а в газодобувній перевищують 50 % [1].

Розглянемо кожен з вищенаведених проблем та шляхи їх вирішення.

1. Від того, яким чином будуть розподілені і використані грошові кошти між підприємствами, залежить загальний економічний ефект і конкурентоспроможність галузі в цілому та її господарюючих структур. На сьогоднішній день на багатьох підприємствах нафтогазодобувного комплексу складання консолідованого бюджету зводиться до простого підсумовування бюджетів його підрозділів без будь-якого осмислення і коректування.

Це можливо вирішити комбінованим плануванням. Планування може мати кілька варіантів залежно від рівня повноважень підрозділів. Але початковим етапом завжди є рамочний план підприємства з визначенням орієнтовних завдань на плановий період. Процес планування вважається закінченим, коли на основі інтегруючих планів підрозділів сформовано деталізований план підприємства, який відповідає установленим вимогам. В іншому випадку цикл планування повторюється. Комбіноване планування має переваги централізованого і децентралізованого методів, при цьому нівелюються недоліки обох методів [2].

Зауважу, що загальний економічний ефект залежить не тільки від розподілення грошових коштів між структурами підприємства, але і від того, що часто товари, вироблені на одному підприємстві, також змушені боротися за бюджетування. У цій ситуації, можна звернутися до прикладу зі зрідженим та природним газом - один дешевше, але коефіцієнт корисності від нього менше, другий більш екологічний і дорожчий, але його потрібно набагато менше. У даному випадку перший крок по шляху мінімізації ризику, та ефективного розподілу - орієнтація товарів на різні цільові групи, тому що не можна в рамках однієї компанії випускати схожі товари, спрямовані на одного і того ж споживача.

2. Управління дебіторською заборгованості: якщо компанія погано контролює своїх покупців, не займається збором дебіторської заборгованості, збільшуючи тим самим розмір безнадійних боргів, та до того ж її підтискають несприятливі умови роботи з постачальниками (які поставляють продукцію по передоплаті), виходить ефект «ножиць» - постачальникам треба платити, а гроші за відвантажену продукцію не надходять. Залишається одне - брати кредит, який породжує нові борги [3]. Зазвичай для невеликого зростання виробництва під оборотні кошти залучають невеликі короткострокові кредити, розраховатися за які можна в процесі поточної діяльності за рахунок менш термінових зобов'язань, таких, наприклад, як аванси покупців, заборгованість перед постачальниками і персоналом. Але в очікуванні високих темпів росту дебіторської заборгованості потрібно планувати збільшення оборотного капіталу за рахунок довгострокових кредитів, а високий рівень відсотку на кредит для підприємств цієї галузі робить цю операцію не вигідною. Рішення багатьох фінансових завдань залежить від керівників конкретних підрозділів, які вважають, що повинні займатися виробничими процесами, а не вирішувати проблеми

з обіговими коштами і наведенням порядку з розрахунками. Хоча контроль та аналіз дебіторської заборгованості за термінами її виникнення дозволяють:

- оцінити ефективність і збалансованість політики надання кредитів;
- визначити сфери в яких необхідні додаткові зусилля щодо повернення боргу;
- дає базу для створення резерву по сумнівним боргам;
- дозволяє зробити прогноз надходження грошових коштів, для подальшого складання бюджету;

3. Проблема включення та компенсації витрат на геологорозвідувальні роботи:

Розглядаючи питання калькуляції собівартості в нафтодобувній промисловості, не можна не відзначити, що донедавна у складі собівартості нафти і газу не відображалася частина витрат, пов'язаних з розвідувальним бурінням і проведенням геологорозвідувальних робіт. Ці витрати відшкодовувались за рахунок бюджетного фінансування.

Внаслідок штучного зниження цих ресурсів неточно визначалися економічна ефективність витрат, порушувалась зі ставність показників собівартості окремих видів палива, а також виникали перешкоди у встановленні оптових цін на ці продукти.

На користь визначення дійсної собівартості продукції було вирішено включати витрати по проведенню розвідувальною буріння і геологорозвідувальних робіт до складу собівартості нафти і газу. При цьому, беручи до уваги різкі коливання витрат на геологопошукові і геологорозвідувальні роботи по окремих районах і особливо за окремими площами усередині районів, а також випадки, коли розвідка зовсім не виявляє реальних запасів нафти і газу, відшкодовувати всі ці витрати за рахунок відрахувань нафтодобувних підприємств, що включаються до складу повної собівартості нафти і газу по статті «Виробничі витрати». Покриття витрат по геологорозвідувальних роботах по нафті і газу включаються в оптові ціни підприємств на нафту і газ. Ця система дає змогу зменшити заборгованість до бюджету.

Але новий порядок включення витрат на геологорозвідувальні роботи до складу собівартості видобутку нафти і газу ставить питання про необхідність наукової розробки методики повного обліку цих витрат. Існуючий метод забезпечує тільки компенсацію витрат на просте відтворення, не враховуючи вкладень для розширеного відтворювання. Повний облік можливий так, як оцінка родовищ нафти і газу є передбачувальними - з розвіданих запасів витягується близько половини, причому коефіцієнти використання виявлених запасів диференційовані по нафто і газородовищам і промислам. Повний облік витрат суспільної праці на геологорозвідувальні роботи і розробка наукової методики дозволяють побудувати систему оптових цін на взаємозамінні види продукції в паливно-енергетичних галузях і буде більш достовірно відображати економічну ефективність виробництва і застосування різних видів палива.

Отже, у статті представлені причини необхідності продовження досліджень обліку в нафтодобувній галузі для формування цілісної системи управлінського аналізу, вбудованої в систему галузевої політики, що дасть можливість функціональним службам обробити і ефективно використати інформацію,

систематизовану та накопичену в бухгалтерському обліку, сформулювати необхідні висновки, прийняти оперативні й стратегічні рішення.

Слід говорити про те, що забезпеченість енергоресурсами є одним з визначальних чинників стабільності економіки будь-якої країни. За гострого дефіциту вуглеводневої сировини в Україні і високого рівня імпортозалежності важко переоцінити важливість розвитку власного нафтогазовидобувного комплексу.

Література:

1. Нафтовий огляд “Термінал” № 17, 2008.
2. Попов С. Сценарне планування та стратегічний аналіз // Менеджмент сьогодні. 2001. № 3. С.25
3. Бурлаков В.А. Проблеми мотивації нафтогазових компаній // Вісник Національного інституту бізнесу. Вип.4.М. : Національний інститут бізнесу 2007. - С. 54-59

Варчук О.А., Добров М.В.

Переваги подання податкової звітності у електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку

У сучасних умовах дуже актуальним для підприємств України є впровадження електронної форми подання звітів до податкових органів засобами телекомунікаційного зв'язку.

Державною податковою адміністрацією (ДПА) України розроблено програмне забезпечення системи формування та передачі до органів податкової служби податкової звітності, податкових накладних і реєстрів податкових накладних в електронному вигляді.

Програмне забезпечення безкоштовно надається платнику податків в ДПА за місцем перебування на податковому обліку або на офіційному сайті ДПА України. Фахівці податкової інспекції надають необхідну допомогу підприємствам з питань практичного впровадження та використання електронної звітності.

Основними перевагами податкової звітності у електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку є [1]:

- економія коштів на придбання бланків звітних документів та робочого часу платниками податків (немає необхідності відвідувати державну податкову інспекцію, купувати бланки звітності);
- можливість оперативного оновлення форматів подання документів в електронному вигляді каналами телекомунікаційного зв'язку;
- гарантія автоматичної перевірки підготовлених документів на наявність арифметичних помилок та опісок;
- зменшення часу на проведення податкових перевірок;
- суттєве скорочення термінів проведення перевірки щодо правомірності заявлених до відшкодування сум ПДВ;

- запровадження системи сприятиме своєчасному відшкодуванню ПДВ при обмеженому спілкуванні з представниками органів фінансового контролю;
- підтвердження доставки звітності (податковий орган надсилає протокол про отримання податкової декларації каналами телекомунікаційного зв'язку);
- оперативність обробки отриманої інформації у податковому органі;
- конфіденційність інформації;
- звітність, що надіслана до податкового органу електронною поштою через мережу Інтернет із застосуванням посилених сертифікатів ключів електронного цифрового підпису, не потребує дублювання на паперових носіях, а також її зберігання;
- зменшення кількості необґрунтованих податкових перевірок;
- із запровадження порядку покращиться рівень обслуговування платників податків, оскільки з'являється можливість цілодобового подання податкової звітності прямо з робочого місця.

Для подання звітності у електронному вигляді керівництву підприємства необхідно укласти угоду з ДПА за місцем перебування на податковому обліку та придбати електронний цифровий підпис та/або печатку.

На території України Акредитований центр сертифікації ключів «Український сертифікаційний центр» надає фізичним та юридичним особам безкоштовну версію програмного комплексу "БЕСТ ЗВІТ ПЛЮС" для подачі електронної звітності до Державної податкової адміністрації, Пенсійного фонду України, Державного комітету статистики. Програмне забезпечення «БЕСТ ЗВІТ» є найбільш популярним серед підприємств на території України. Вартість послуги видачі сертифікату електронного цифрового підпису (підпис або печатка) та подання звітності по електронній пошті на один рік складає приблизно 80 грн (без ПДВ) та на 2 роки – 150 грн (без ПДВ) [2].

Також існує альтернатива варіанту подання звітності в електронній формі за допомогою програмного комплексу «БЕСТ ЗВІТ» - це система «е-Форма». Сертифікація відкритого ключа електронного цифрового підпису коштує 50 грн /рік. Підключення до системи «е-Форма» для подачі звітності в електронній формі для юридичної особи обійдеться в 299 грн. Ліцензійне обслуговування по тарифам «Підприємець» коштує 200 грн/рік, по тарифу «Малий бізнес» - 300 грн/рік [3].

У січні 2011 року через централізовану систему ДПС України прийнято 655 тис. звітів від 135 тис. платників податків, що значно більше, ніж у попередніх періодах 2010 року. Значну частку із загальної кількості платників, що звітують в електронному вигляді, становлять платники податку на додану вартість. Так, у січні 2011 року кількість платників ПДВ, що звітували в електронному вигляді, склала 88% від загальної кількості платників ПДВ, що звітувались (засобами E-mail – 95 тис., на дискеті – 126 тис., усього 221 тис.). Порівняно з груднем місяцем кількість платників ПДВ, що подали податкову звітність засобами E-mail, збільшилась на 8 тис. платників [4].

Отже, переваги подання звітності в електронному вигляді є очевидними, оскільки вирішують усі актуальні питання, які супроводжують подання звітності та звільнює платників податків від відвідування податкових інспекцій та створення черг, які призводять до вимушеної втрати робочого та особистого часу.

Література:

1. <http://www.drda.gov.ua/xsessions/view/465>
2. <http://www.ukrcc.com/ua/activities/>
3. <http://www.e-forma.com.ua/index.php>
4. <http://www.vl-sta.gov.ua/article/4246.html>

к.е.н. Волощук Л.О., Ганєва К.П.

Теоретичні засади побудови системи обліково-аналітичного забезпечення діяльності вищого навчального закладу

Обліково-аналітичне забезпечення, як підсистема управління сферою вищої освіти взагалі та зокрема на рівні певної освітянської установи, вищого навчального закладу (ВНЗ), досі окремо не розглядалася, незважаючи на безперечну актуальність забезпечення ефективності прийняття рішень у цій сфері.

Обліково-аналітичне забезпечення управління поточною діяльністю ВНЗ напевно буде відрізнятися від обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами реального сектору економіки. Ці відмінності будуть проявлятися у всіх складових системи обліково-аналітичного забезпечення: у обліковій системі вони обумовлені іншими методичними засадами фінансового обліку у бюджетних установах, ніж в приватних; в аналітичній системі – іншими критеріями оцінки якості та результативності діяльності ВНЗ, ніж підприємств реального сектору.

Виділимо основні об'єкти аналізу поточної діяльності ВНЗ:

- 1) аналіз фінансово-господарської діяльності за основним фінансовими показниками діяльності ВНЗ на основі даних фінансової звітності установи;
- 2) аналіз основної операційної діяльності ВНЗ, до якої відноситься надання освітніх послуг. Так як якість освітніх послуг, а також обсяги позабюджетного фінансування, в значному ступені залежать від обсягів наукової діяльності ВНЗ, доцільним є виділення в цілях аналізу двох напрямків основної діяльності ВНЗ: освітня діяльність та наукова діяльність.

Отже, система аналітичного забезпечення поточної діяльності ВНЗ має містити як найменш дві підсистеми:

- 1) аналізу фінансових показників діяльності, або фінансового аналізу;
- 2) аналізу не фінансових показників поточної діяльності.

Відповідно, система облікового забезпечення повинна містити також дві підсистеми:

- 1) фінансового обліку, що виробляє первинні облікові дані для підсистеми фінансового аналізу;
- 2) управлінського обліку, що виробляє первинні показники для підсистеми аналізу основної операційної діяльності.

Перелік аналітичних індикаторів для обох підсистем аналізу потребує розробки певних методик оцінки поточної діяльності ВНЗ за фінансовими та не фінансовими

індикаторами з урахуванням ключових критеріїв, що служать точками контролю та орієнтирами розвитку ВНЗ.

Запропонований підхід до побудови обліково-аналітичного забезпечення управління поточною діяльністю ВНЗ наведено на рисунку 1.

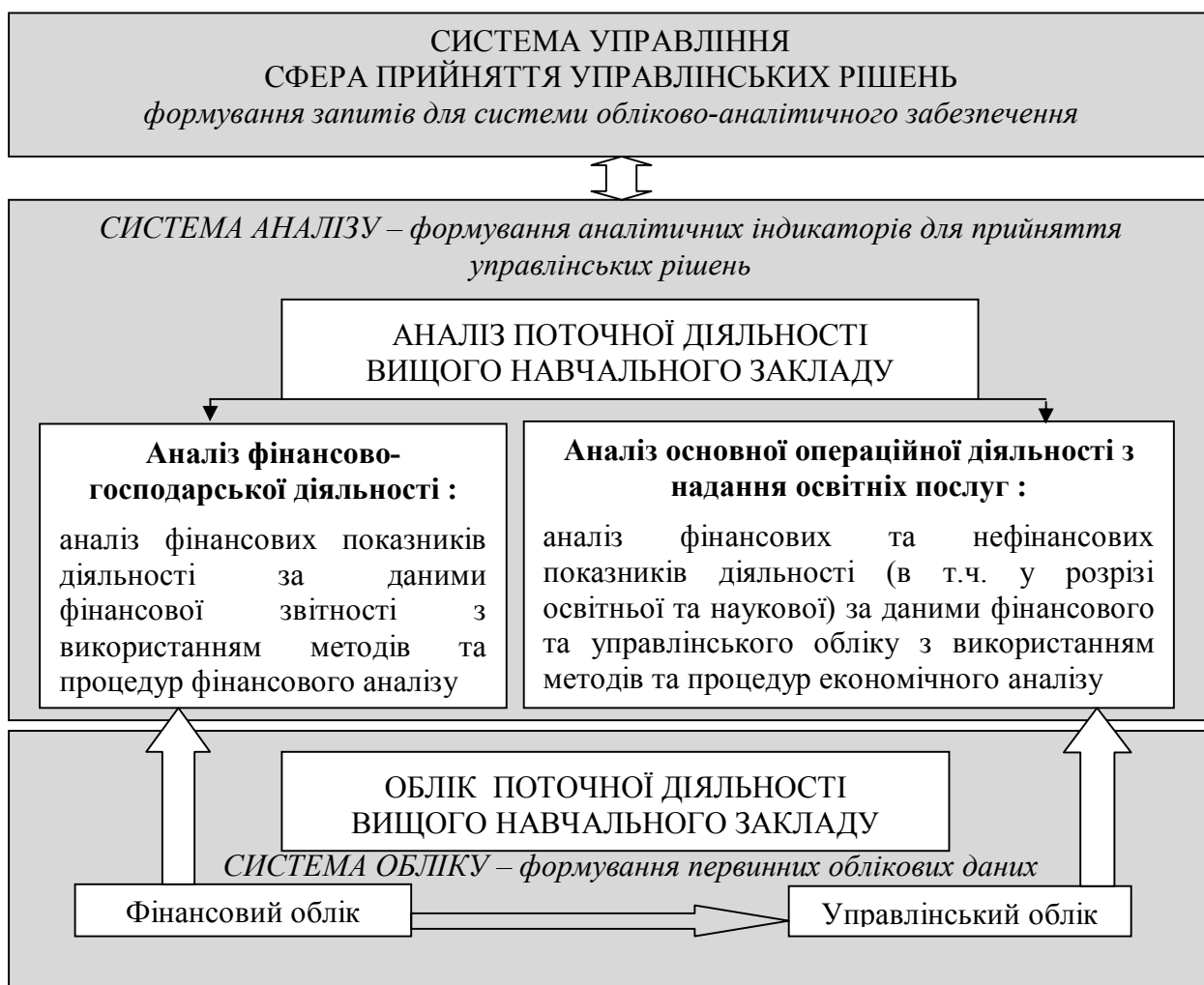

Рисунок 1 – Структура та зміст обліково-аналітичного забезпечення управління поточною діяльністю ВНЗ (власна розробка)

На формування аналітичної системи та зміст аналітичних індикаторів оцінки поточної діяльності ВНЗ буде впливати як найменш два фактори:

1) форма власності – державна чи приватна. Державна форма власності ВНЗ передбачає безприбутковий характер діяльності, інші форми та зміст фінансової звітності (у відповідності до форм звітності бюджетних установ), та, відповідно іншу методика аналізу фінансової звітності ніж для приватних установ.

2) рівень акредитації - ВНЗ I-II або III-IV рівнів акредитації, від чого залежать масштаби та зміст операційної діяльності та перелік показників її оцінки. Слід зазначити, що ВНЗ I-II рівнів акредитації досі не приймали участі у національних рейтингах вищих навчальних закладів, отже немає й методик їх рейтингового оцінювання.

Відповідно різними будуть й рекомендації з формування системи управлінського бухгалтерського обліку, так як бюджетні та небюджетні установи, відповідно до законодавства, використовують різні Плани рахунків бухгалтерського обліку.

Отже, формування обліково-аналітичного забезпечення управління поточною діяльністю ВНЗ передбачає 1) формування системи аналізу поточної діяльності у відповідності до інформаційно-аналітичних запитів сфери прийняття рішень системи управління ВНЗ та 2) удосконалення системи обліку поточної діяльності ВНЗ з метою вироблення в неї якісної та об'єктивної облікової інформації, що слугуватиме первинними даними для подальшої обробки в аналітичній системі.

Форма власності та рівень акредитації ВНЗ обумовлює відмінності у методиках фінансового та економічного аналізу поточної діяльності ВНЗ, а також у рекомендаціях з удосконалення облікової системи.

к.е.н. Кірсанова В.В., Стародуб Н.В.

Особливості організації обліку паливно - мастильних матеріалів

Залізничний транспорт України – це складне багатогалузеве господарство, до складу якого входять 6 залізниць і підприємства (заводи, установи, організації). Залізниці України належать до державної власності і входять до об'єднання «Укрзалізниця», яке, по суті, є державним холдингом.

Методологія формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси та розкриття її в фінансовій звітності підприємств залізничного транспорту регламентуються Методичними рекомендаціями по застосуванню на залізничному транспорті ПБО 9 „Запаси”, затвердженими наказом Укрзалізниці. № 379-Ц та Обліковою політикою Укрзалізниці.

Придбані паливно-мастильні матеріали зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Відпуск паливно-мастильних матеріалів у виробництво, продаж та інше вибуття їх здійснюється за методом „ФІФО”, встановленим обліковою політикою Укрзалізниці, за яким оцінка паливно-мастильних матеріалів базується на припущенні, що паливно-мастильні матеріали використовуються у тій послідовності, в якій вони надходили на підприємство (відображені у бухгалтерському обліку), тобто паливно-мастильні матеріали, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження паливно-мастильних матеріалів.

На залізничному транспорті забезпеченням підприємств паливно-мастильними матеріалами зайнята система постачальних організацій.

В Укрзалізниці організацію постачання виробничих запасів, тобто функції централізованого забезпечення підприємств залізничного транспорту паливно-мастильними матеріалами покладено на державне підприємство

„Укрзалізничпостач”, на залізницях – на служби матеріально-технічного забезпечення.

При цьому, паливно-мастильні матеріали, які закупаються державним підприємством „Укрзалізничпостач” у постачальників, відвантажуються транзитом постачальниками безпосередньо підприємствам (структурно-технологічним підрозділам) залізничного транспорту. Відносини між Державним підприємством „Укрзалізничпостач” і залізницями щодо постачання товарно-матеріальних цінностей регулюються шляхом укладання договорів.

Приймання паливно-мастильних матеріалів від державного підприємства „Укрзалізничпостач” проводиться за кількістю та якістю згідно інструкції № П-6 від 15.06.1965 р. (зі змінами) та № П-7 від 25.04.1966 року (зі змінами).

При отриманні паливно-мастильних матеріалів, що не відповідають якості, комплектності, асортименту, кількості, передбаченими умовами договору, згідно з „Порядком розрахунків за поставлені товарно-матеріальні цінності між державним підприємством „Укрзалізничпостач” і залізницями та обліку ведення претензійно-позовної роботи”, затвердженим наказом Укрзалізниці від 30.04.04р. №329-ЦЗ, виробничо-технологічний підрозділ-вантажодержувач повинен забезпечити відповідне складання повного пакету документів, визначених ст. 6 Господарсько-процесуального Кодексу України, п.25 Інструкцій № П-6, П-7, наказом Укрзалізниці від 17.07.03 р. № 180 –Ц і передати їх для оформлення претензії.

Для участі у прийманні паливно-мастильних матеріалів та складанні актів відповідно до Інструкцій П-6, П-7 обов’язковим є виклик представника державного підприємства „Укрзалізничпостач” та постачальника в добовий термін, що визначено в договорах державного підприємства „Укрзалізничпостач” з постачальниками і залізницями.

При складанні акту за участю представників залізниці, державного підприємства „Укрзалізничпостач” і постачальника вирішується питання щодо подальшого розпорядження неякісною продукцією у розмірах, визначених у акті приймання продукції, а саме:

- відмова покупця від прийняття продукції;
- повернення продукції;
- прийняття продукції по нижчим цінам;
- прийняття продукції за фактичною кількістю.

Про прийняте рішення ставиться позначка у акті приймання продукції.

На організацію обліку паливно-мастильних матеріалів на залізничному транспорті значним чином впливають техніко-технологічні характеристики експлуатації залізничного транспорту та жорстка відомча підпорядкованість підприємств. Всі органи управління залізничним транспортом складають єдину систему і підпорядковуються вищестоячим організаціям. Єдине централізоване керівництво його роботою забезпечує Укрзалізниця.

Особливості організації обліку паливно-мастильних матеріалів на залізничному транспорті полягають в тому, що:

– постачання паливно-мастильних матеріалів на залізниці здійснюється централізовано через Укрзалізницю, тому відсутня можливість самостійного вибору

постачальника, в зв'язку з цим і ціна на паливно-мастильні матеріали іноді може бути штучно завищена. Вирішення проблеми – надання залізницям права вибору постачальника;

– нормування витрат паливно-мастильних матеріалів розробляється і затверджується головним управлінням локомотивного господарства при Укрзалізниці, тому неможливо корегувати нормативи на місцях в залежності від технологічних особливостей роботи і в зв'язку з цим на першому місці – необхідність контролю за додержанням норм витрат;

Розрахунок нормативу запасів паливно-мастильних матеріалів здійснюється відповідно до Методики розрахунку нормативу запасів матеріально - технічних ресурсів на залізничному транспорті, затвердженої наказом Укрзалізниці від 28.12.2001 р. № 738-Ц.

У виробничо-структурних підрозділах локомотивного господарства для контролю за відхиленням фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу і для контролю залишків матеріалів, які залишаються без руху, складається довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від установлених норм запасу.

Довідка складається в одному екземплярі завідуючим складом (комірником), який повинен своєчасно повідомляти керівництво депо про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановленої норми запасу і про залишки матеріалів, які знаходяться без руху.

Довідка заповнюється на підставі даних складського обліку матеріалів.

Оскільки кожна операція повинна бути документально оформлена і відображена в синтетичному і аналітичному обліку, то масовість операцій робить цей процес одним із найбільш трудомістких ділянок бухгалтерської праці.

Обсяг операцій пов'язаних з діяльністю виробничо-структурних підрозділів залізниці досить складний і об'ємний і потребує оптимізації документообігу та інформаційних потоків, автоматизації обліково-аналітичної роботи для підвищення якості облікової інформації та швидкості прийняття управлінських рішень. Для вирішення цих питань була створена автоматизована система бухгалтерського обліку;

– на залізниці існує власне програмне забезпечення: Автоматизована Система Бухгалтерського Обліку структурних підрозділів залізниці “Фінансовий Облік Бухгалтерський Облік Статистика” – ця програма призначена для автоматизації ведення бухгалтерського та податкового обліку на лінійних підрозділах залізниць для зменшення трудових затрат при веденні документообігу та обробки інформації.

Недоліки програми в тому, що в ній немає консолідованого обліку для служби в цілому, вона побудована для окремих структурних підрозділів; відсутність програми податкового обліку; через великий обсяг інформації виникає затримка з внесенням і обробкою змін до програми при змінах в законодавстві; немає ідентифікатора підпису, тобто працівник, вносячи інформацію до програми не несе відповідальності за достовірність даних.

Категорія ліквідності в системі оцінки життєздатності підприємства

У ході посилення процесів економічної глобалізації успішне функціонування підприємств значною мірою залежить від рівня стійкості їх фінансового стану. Тільки за цієї умови підприємство може генерувати чинники позитивних кількісних та якісних змін для нормального функціонування в теперішній час і зростання виробничого потенціалу в майбутньому. Тому на нинішньому етапі ринкових реформ забезпечення фінансової стійкості підприємств є одним із пріоритетних завдань. У цих умовах актуальності набувають дослідження теоретико-методологічних та організаційно-методичних питань забезпечення фінансової стійкості суб'єктів, розробка системи аналітичних засобів та інструментів її оцінки.

У сучасній економічній літературі не вироблено єдиного методологічного підходу до трактування сутності поняття «фінансова стійкість». Так, у багатьох наукових працях із питань фінансового аналізу це поняття розглядається у вузькому значенні як один із показників фінансового стану підприємства, який характеризує: «стан активів (пасивів) підприємства, що гарантує постійну платоспроможність» [1]; такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним» [2]; стан і структуру активів організації, їх забезпеченість джерелами» [3].

Таким чином, у наведених визначеннях сутність поняття «фінансова стійкість» пов'язується, в основному, зі станом і структурою активів і пасивів, які впливають із традиційного трактування фінансів підприємств як системи економічних відносин, які виникають у процесі формування, розподілу та використання грошових ресурсів підприємства. Однак економічна природа фінансів підприємств значно глибша. Вони є «відносно самостійною сферою системи фінансів держави, що охоплює широке коло грошових відносин, пов'язаних із формуванням і використанням капіталу, доходів, грошових фондів у процесі кругообороту їх коштів і виражених у вигляді різних грошових потоків» [4].

У теперішній час традиційна система грошових (фінансових) відносин значно змінилась. Спектр фінансових відносин, які впливають із реалій сьогодення і впливають на грошові потоки формування і використання фінансових ресурсів підприємства, значно розширився. Підприємство вступає у фінансові відносини з інвесторами (акціонерами, учасниками, власниками); з постачальниками і покупцями з приводу форм, способів і строків розрахунків, а також способів забезпечення виконання зобов'язань (сплата неустойки, передача застави); з фінансовими (кредитними) інститутами та іншими підприємствами з приводу залучення і розміщення вільних грошових коштів (одержання і погашення кредитів, страхових платежів і страхових відшкодувань тощо); з державою – при сплаті податків і зборів у бюджетну систему і відрахувань у позабюджетні фонди, а також при фінансуванні з бюджету на цілі, передбачені чинним законодавством тощо.

Крім того, в умовах ринку з'являються і принципово нові групи фінансових відносин, які пов'язані з неплатоспроможністю (банкрутством) підприємств, які виникають у зв'язку з припиненням його поточних платежів, а також ті, що виникають при злитті, поглинанні і розподілі підприємств (корпорацій).

Усі перераховані фінансові відносини виникають у процесі формування, розподілу, перерозподілу та використання капіталу, доходів, фондів, резервів та інших джерел грошових коштів підприємства, тобто фінансових ресурсів. Саме ця сукупність фінансових відносин визначає його фінансову стійкість. Тобто фінансова стійкість – це узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, що відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників. Термін «стабільність» відносно характеристики фінансового стану підприємств є ознакою сталості (постійності) руху як динамічного процесу, що має певну певну швидкість, темп. Стійкість фінансового стану забезпечується всією виробничо-господарською діяльністю підприємства. Тому в цьому понятті відображається не тільки стан фінансових ресурсів, а й ефективність їх використання.

Фінансова стійкість – комплексне поняття, яке перебуває під впливом різноманітних фінансово-економічних процесів. Формування фінансової стійкості підприємства можна представити у наступному вигляді (рис.1).

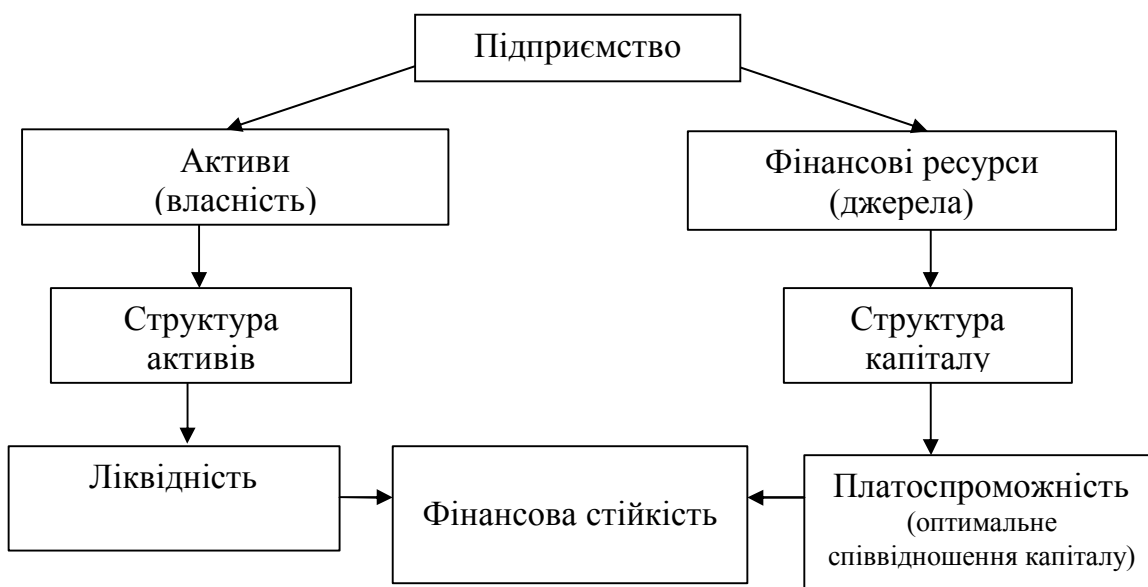

Рисунок 1 – Формування фінансової стійкості підприємства

Оскільки існують різні підходи до трактування сутності фінансової стійкості підприємства, то відсутній уніфікований підхід і відносно показників цього поняття. В економічній літературі пропонуються різноманітні коефіцієнти оцінки фінансової стійкості як показника фінансового стану підприємства. Найчастіше показниками фінансової стійкості називають платоспроможність, ліквідність та фінансову незалежність (автономію). Майже така ж ситуація і щодо показників фінансового стану підприємства. До них відносять: прибутковість, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, ділову активність, ринкову активність, фінансову стійкість, коефіцієнт маневренності, коефіцієнт покриття тощо. Крім того кожному блоку показників виділяються ще окремі коефіцієнти. Для аналізу фінансового стану складаються також аналітичний баланс, за даними якого визначаються показники фінансової тривалості. Всі показники, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства, можна розбити на дві групи :

1. Оцінка стану і динаміки економічного потенціалу підприємства. Ця група включає в себе:

1) Оцінку майнового стану підприємства. Її можна одержати, визначивши:

а) суму господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства (це підсумок (валюта) балансу);

в) вартість основних засобів (форма 1);

с) коефіцієнт зносу основних засобів.

2. Оцінку фінансового стану підприємства. Його характеризують основні показники.

1. Сума власних засобів підприємств, що визначається:

– власний капітал + довгострокові зобов'язання – основні засоби та інші позаоборотні активи.

2. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів. Він розраховується: залучений капітал / власний капітал.

3. Коефіцієнт покриття, який розраховується: поточні активи / поточні зобов'язання.

4. Наявність в балансі «хворих» статей:

а) збитки (форма 1);

б) кредити і позики, не погашені вчасно (форма 1).

II. Оцінка результативності фінансово-господарської діяльності

1) Оцінка прибутковості:

а) прибуток (форма 2);

б) рентабельність продукції, % (прибуток від реалізації / виручка від реалізації 100%);

в) рентабельність основної діяльності, в % (прибуток від реалізації / затрати на виробництво продукції 100%).

2) Оцінка динамічності:

а) темпи зростання виручки (валового доходу) від реалізації, % (форма 2 в динаміці);

б) темпи зростання прибутку % (форма 2 в динаміці).

3) Оцінка ефективного використання економічного потенціалу:

а) рентабельність активів % (балансовий прибуток / середній власний капітал) 100%.

4) Оцінка ринкової та інвестиційної активності:

а) цінність акції (ринкова ціна акції / доход на акцію);

б) рентабельність акції (дивіденд по акції / ринкова ціна акції);

в) коефіцієнт котирування акції (ринкова ціна акції / облікова ціна акції).

Офіційними методичними матеріалами для оцінки фінансового стану підприємств рекомендовано використовувати наступні показники: майновий стан, валюта балансу, платоспроможність, ліквідність, ділова активність, рентабельність, фінансова стійкість, точка беззбитковості тощо.

Практика проведення економічних реформ в Україні показала, що існування стабільної розвиненої економічної системи неможливе без успішного розвитку сучасних підприємств. В ринкових умовах успіху в діяльності підприємство досягає тоді, коли воно знаходиться в стані послідовного та неухильного розвитку, наслідками якого є покращення його фінансового становища, соціально-економічних показників функціонування.

Література:

1. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : [навч. Посібник] / Цал-Цалко Ю.С.. – К. : ЦУЛ, 2002. – 359с.
2. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : [навч. посібник] / Філімоненков О.С. – К. : Вид-во «Ніка-Центр», 2002. – 359с.
3. Макарьєва В. И. Анализ хозяйственной деятельности организации / Макарьєва В. И., Андреева Л.В.. – М. : Фининсы и статистика, 2004. – 262с.
4. Шаблиста Л. М. Фінансова стійкість підприємства : сутність і методи оцінки / Шаблиста Л. М. // Економіка підприємства. - 2006. - №2. – с.46-5

к.е.н. Свінарьова Г.Б.

Формування системи управлінського обліку витрат на виробництво

Вироблення управлінського рішення складає одну з головних завдань у процесі управління витратами підприємства. Управлінський облік, аналіз та аудит у процесі управління виступає як елемент зворотного зв'язку між керуючими й керованою системами.

Управлінський облік витрат – це процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки інтерпретації та передання інформації щодо витрат, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю всередині організації та забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів.

Ми пропонуємо у основу побудови системи управлінського обліку на підприємстві використовувати сукупність різноманітних прийомів, які забезпечують менеджерів всіх рівнів інформацією, отриманою як із зовнішніх, так і з внутрішніх джерел, для прийняття своєчасних ефективних рішень у межах своєї компетенції. Запропонована система обліку витрат на виробництво представлена на рис.1.

Система обліку витрат є центральним блоком у системі управління витратами на підприємстві. Керуюча система передає командну інформацію на об'єкт управління, що, змінюючи свій стан, через зворотний зв'язок повідомляє керуючому органу про результати виконання команди й про свій новий стан. Система збору інформації поставляє інформацію, а система управлінського аналізу приводить її у вид, придатний для ухвалення рішення. Управлінський облік виконує супутню, обслуговуючу функцію в процесі ухвалення рішення і є методом дослідження керованої системи. Необхідна умова для досягнення повної ефективності системи управління витратами підприємства – це якісне здійснення зворотного зв'язку в процесі управління, що досягає шляхом алгоритмізації й автоматизації управлінського обліку.

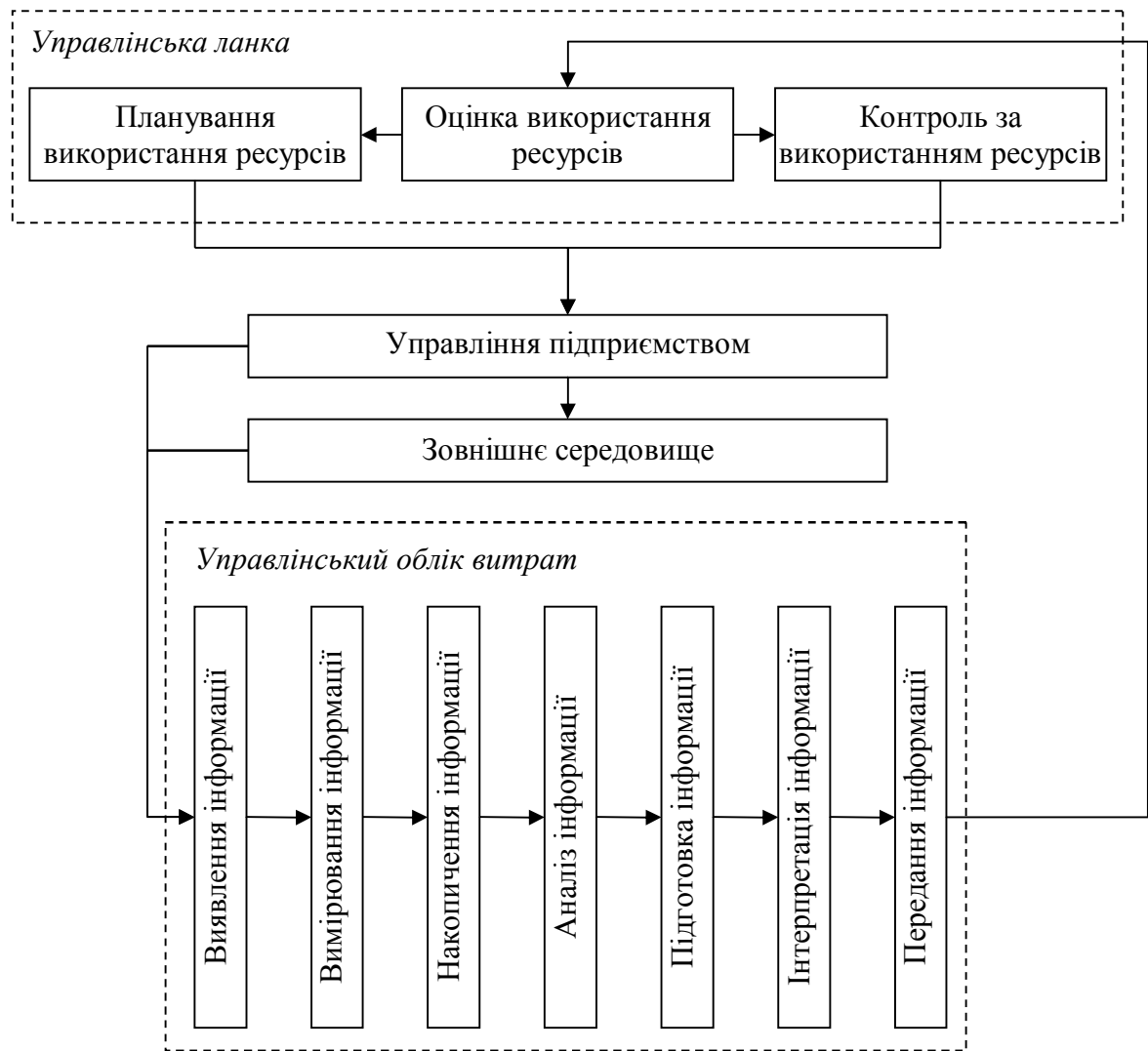

Рисунок 1 – Розробка системи управлінського обліку витрат підприємства

Таким чином, управлінський облік необхідний на всіх стадіях управління витратами підприємства, особливо на етапах формування мети, вироблення рішення, відбору кращого його варіанта та оцінки результатів реалізації рішення. Він завжди служить цілям управління як засіб обґрунтування управлінських рішень, удосконалювання його методів і визначається потребами управління. У процесі вироблення управлінського рішення управлінський облік сприяє обґрунтуванню альтернатив і відсіванню нераціональних, порівнянню й вибору найбільш кращих варіантів, аналізу очікуваних результатів.

Склярова О.В., Сорокіна І.В., Ковальова І.В.

Напрями вдосконалення обліку і аудиту матеріальних витрат суб'єкта малого підприємництва

Основна цінність інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління підприємства полягає у наданні коректної, точної та об'єктивної інформації про

результати фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання. Основною складовою забезпечення є облікова інформація про витрати підприємства.

Визначення особливостей обліку прямих, непрямих і зведеного обліку витрат відноситься до однієї з основних умов підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

Дослідженню побудови обліку приділяється постійна увага з боку науковців, зокрема у працях М.С. Пушкаря, В.П. Завгороднього, Ф.Ф. Бутинця, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко тощо. Проте, кожен з дослідників наголошує на необхідності більш поглибленого вивчення особливостей обліку, зокрема обліку матеріальних витрат для окремих підприємств, що зумовлює актуальність і практичну значимість обраної теми.

Розгляд методичних засад формування в бухгалтерському обліку інформації про матеріальні витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності визначило, що методичні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності ґрунтуються на вимогах П(С)БО 16 Витрати.

Облік витрат підприємства ведеться на рахунках передбачених чинним Планом рахунків підприємств і організацій за трьома схемами:

- із використанням рахунків Класу 9 «Витрати діяльності». Рекомендовано для виробничих, промислових підприємств, які подають повний комплект фінансової звітності за формами 1 – 5;

- із використанням рахунків Класу 8 «Витрати за елементами». Рекомендовано для використання суб'єктами малого підприємства (СМП), якщо вони не ведуть комерційної діяльності;

- комбінована схема, яка передбачає формування облікової інформації про витрати підприємства, як у розрізі видів діяльності так і за елементами.

Суб'єктам малого підприємства дозволяється використання Плану рахунків суб'єкта малого підприємства, відповідно до якого, облік матеріальних витрат ведеться на окремому субрахунку.

Таким чином, для цілей обліку матеріальних витрат суб'єкт малого підприємства може використовувати чотири доступні схеми обліку. Критерієм обрання тієї чи іншої схеми є потреба в спеціально згрупованій інформації.

Так, для цілей розкриття облікової інформації у фінансовій звітності бухгалтеру підходять схеми з виділеними матеріальними витратами, чого не може забезпечити схема з використанням лише 9го класу рахунків. Проте, саме ця схема і використовується найчастіше бухгалтерами.

Ґрунтуючись на результатах визначення теоретичних засад формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства, її розкриття в фінансовій звітності і підходів щодо аналізу використання матеріальних витрат пропонується розширювати класичну схему з використанням 9го класу рахунків до комбінованої, що приводить зменшення об'ємів аналітично-розрахункових процедур бухгалтера у кінці звітного періоду та зниження рівня ризику допущення помилки під час складання фінансової звітності. Комбінована схема обліку витрат також дає

можливість переходу на загальну фінансову звітність без суттєвих змін облікової політики підприємства (рисунок 1).

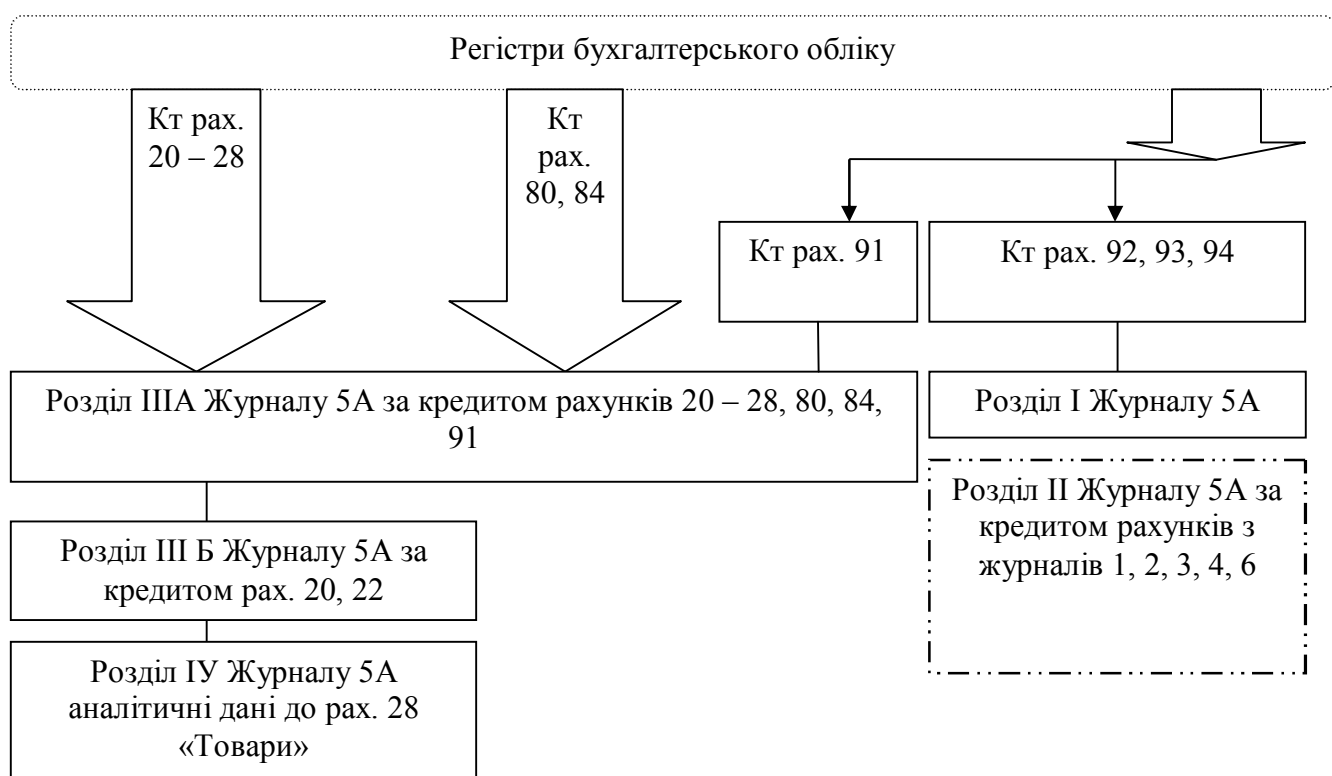
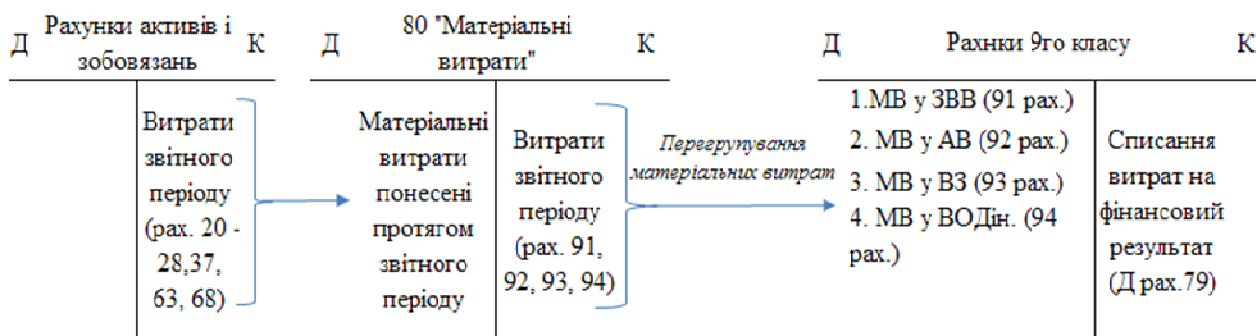

Рисунок 1 – Комбінована схема обліку матеріальних витрат

Запропонована схема обліку за потреби виступає інформаційно-аналітичним забезпеченням процесу аналізу СМП, що є предметом подальшого дослідження.

Саєрадім А.І., Ананська М.О.

Організація бюджетування грошових коштів

Бюджетування грошових коштів являється складовою частиною процесу фінансового планування. Бюджетування грошових коштів включає в себе розробку

планів не лише з надходження та витрачання грошових коштів, а й ставить за мету збалансувати їх рух за певний період часу.

Бюджет грошових коштів – це плановий документ, що відображає майбутні платежі та надходження грошових, він дозволяє реально оцінити, скільки коштів і в якому періоді буде потрібно організації та відображає рух грошових коштів (грошового потоку) за видами грошових коштів і напрямками їх руху.

До основних функцій бюджетування грошових коштів відносяться:

- планування операцій, що забезпечують досягнення цілей організації;
- координація різних видів діяльності й окремих підрозділів, узгодження інтересів окремих працівників і груп у цілому в організації;
- стимулювання керівників всіх рангів у досягненні цілей своїх центрів відповідальності;
- контроль поточної діяльності, забезпечення планової дисципліни;
- оцінка;
- навчання.

Головною метою бюджету руху грошових коштів являється управління платоспроможністю (ліквідністю) підприємства.

Основними завданнями бюджету руху грошових коштів є перевірка джерел надходження грошових коштів і обґрунтованості витрат; визначення потреби підприємства в позикових засобах.

Формування бюджету руху грошових коштів залежить від своєчасного складання операційних бюджетів, на основі яких він формується.

Ефективною формою складання бюджету грошових коштів є використання документів, наданих для планування бюджету на майбутній період по кожній статті бюджету грошових коштів підрозділами підприємства. Необхідною передумовою успішного бюджетування грошових коштів на підприємстві є ефективно діюча система обліку, звітності та збору інформації.

Впровадження системи бюджетування грошових коштів на підприємстві потребує виконання ряду заходів. А саме:

- скласти схему головного бюджету фінансово-виробничої діяльності підприємства, яка визначить місце бюджету грошових коштів в системі запропонованого головного бюджету;
- розробити регламент підприємства, який дозволить встановити розподіл відповідальності за формування і виконання запланованих цілей. Регламент розкриє всі організаційні процеси, що протікатимуть на етапах складання і прийняття бюджетів, визначають відповідальних та їх роль у бюджетуванні грошових коштів;
- провести структуризацію бізнес-процесів і виділити центри відповідальності, що необхідно для формування фінансової структури підприємства;
- сформувати фінансову структуру підприємства, яка дозволить побачити "ключові точки", в яких формується, враховується і перерозподіляється прибуток, а також здійснюється контроль за витратами і доходами;
- скласти бюджет грошових коштів на майбутній рік на основі операційних бюджетів.

Таким чином, бюджетування грошових коштів є невід'ємною частиною ефективною системи фінансового планування та управління на підприємстві.

к.е.н., доц. Побережець О.В., асп. Аккузіна Г.Е.

Організація обліку технічного обслуговування, ремонту та поліпшення основних засобів

У процесі експлуатації основні засоби (фонди) постійно зношуються потребують певних витрат на технічне обслуговування, на періодичний та капітальний ремонт, модернізацію і заміну.

Технічне обслуговування – це комплекс операцій які підтримують об'єкт основних засобів (фондів) у робоспосібному та справному стані.

Поточний ремонт проводиться з метою збереження основних засобів (фондів) у придатному для продуктивного використання стані шляхом проведення регулярних ремонтно-профілактичних операцій, усунення дрібних неполадок, заміни спрацьованих деталей.

Капітальний ремонт – полягає у відновленні фізично спрацьованих конструктивних елементів основних засобів та первісних техніко-експлуатаційних їх параметрів. На відміну від поточного ремонту він є найбільш складним за обсягом виконуваних робіт і проводиться через тривалі проміжки часу (один раз на кілька років).

Модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція та інше – це поліпшення основних засобів (фондів), які приводять к збільшенню майбутніх економічних вигод, очікуваних від використання їх.

Правильність віднесення витрат на проведення технічного обслуговування, ремонту та поліпшення основних засобів (фондів) є основним завданням організації бухгалтерського та податкового обліку технічного обслуговування, ремонту та поліпшення основних засобів (фондів).

Бухгалтерський облік розмежує підтримку об'єкта основних засобів у робочому стані та його поліпшення.

Витрати на підтримку об'єкта у робочому стані використання (технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт тощо) та отримання первісної суми майбутньої економічної вигоди від його використання включаються до складу витрат періоду суб'єкта господарювання та відображають по дебету рахунків 23 “Виробництво”, 91 “Загальновиробничі витрати”, 92 “Адміністративні витрати” та 93 “Витрати на збут”.

Витрати на капітальний ремонт об'єктів основних засобів визнаються витратами звітного періоду. Такі витрати можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо витрати на значний огляд і капітальний ремонт можуть бути ідентифіковані з окремою з амортизованою частиною (компонентом) основних засобів. Витрати на ремонт можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо ціна придбання активу вже відображає зобов'язання (необхідність) суб'єкта господарювання здійснити в майбутньому витрати для приведення активу до стану, в якому він придатний для використання. Наприклад, у разі придбання будівлі, яка

потребує ремонту, витрати на ремонт приймаються на збільшення первісної вартості цієї будівлі до суми, яка може бути відшкодована від використання будівлі в майбутньому.

Вартість робіт, що приводять до збільшення очікуваних майбутніх вигод від об'єкта основних засобів, включається до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів. Підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних з поліпшенням основних засобів, є зростання внаслідок цих витрат очікуваного терміну корисного використання об'єкта, кількості та/або якості продукції (робіт, послуг), яка виробляється (надається) цим об'єктом.

Прикладами такого поліпшення є:

а) модифікація, модернізація об'єкта основних засобів з метою подовження терміну його корисної експлуатації або збільшення його виробничої потужності;

б) заміна окремих частин устаткування для підвищення якості продукції (робіт, послуг);

в) впровадження ефективнішого технологічного процесу, що дозволить зменшити первісно оцінені виробничі витрати;

г) добудова (надбудова) будівлі, що збільшить кількість місць (площу) будівлі, обсяги та/або якість виконуваних робіт (послуг) чи умови їх виконання.

Рішення про характер і ознаки здійснюваних суб'єктом господарювання робіт, тобто, чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція) об'єкта, що приведе у майбутньому до збільшення економічних вигод, чи здійснюються вони для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, приймається керівником підприємства з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат. Зокрема, заміна окремих важливих компонентів (частин) основних засобів (двигунів тощо) може бути відображена як заміна об'єкта основних засобів, якщо термін корисного використання такої частини відрізняється від терміну корисного використання основних засобів, до яких належить цей компонент. У цьому разі заміна такого компонента відображається капітальними інвестиціями у придбання нового об'єкта основних засобів і списанням заміненого об'єкта. Витрати на поліпшення основних засобів для відновлення майбутніх економічних вигод, очікуваних від їх використання, визнаються капітальними інвестиціями за умови, що балансова вартість активу не перевищує суми його очікуваного відшкодування.

Сумою очікуваного відшкодування вважається найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання основних засобів, включаючи його ліквідаційну вартість.

Приймання закінчених робіт з ремонту і поліпшення основних засобів (модернізація, добудова, реконструкція тощо) оформлюється актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма ОЗ -2).

У технічні паспорти, інвентарні картки або інші реєстри аналітичного обліку відповідних об'єктів основних засобів заносяться дані про змінені техніко-економічні характеристики (вартість, потужність, площа тощо) у результаті їх поліпшення.

Література:

1. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : [навч. посібник]. – К. : ЦУЛ, 2002. – 359с.
2. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : [навч. посібник]. – К. : Вид-во «Ніка-Центр», 2002. – 359с.